

« Αγία Σοφία » ἢ Ὁσία Μυρτιδιώτισσα;

Η ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ ΩΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΗ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΧΑΡΙΣΜΑΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ ΣΤΗΝ ΕΙΚΟΝΑ ΤΟΥ

Μία μεγάλη εὐθύνη τοῦ Ἀγιογράφου

Στὸν σύνδεσμο <http://hsir.org/p/jjc> ἔχουν ἀναρτηθεῖ, ἀπὸ τὸν Ἐπίσκοπο Γαρδικίου κ. Κλήμεντα, σημαντικὲς καταθέσεις γιὰ ἓνα πολὺ σοβαρὸ ἐκκλησιαστικὸ θέμα, τὸ ὁποῖο ἔχει προκύψει καὶ ἀναπόφευκτα ἔχει εἰκονολογικὲς προεκτάσεις, ἐφ' ὅσον ἡ Ὁρθόδοξη Εἰκονογραφία εἶναι ταγμένη στὴν ὑπηρεσία τῆς Ἐκκλησίας, ἡ Ὁποία εἶναι «στῦλος καὶ ἐδραῖωμα τῆς ἀληθείας», κατὰ τὸν Ἀπόστολο Παῦλο.

Διαβάζουμε λοιπὸν στὴν ὀφειλομένη αὐτῇ, ὅπως πιστεύουμε, καὶ ἀναγκαῖα κατάθεση, ἡ ὁποία τοποθετεῖ τὰ πράγματα στὴν ὀρθή τους βάση καὶ τὰ ἐξῆς:

«Στὸ σχετικὸ ὕλικὸ ποὺ κυκλοφορεῖ (κείμενα, εἰκόνες κλπ.), ὑπάρχει ἡ ἐπίμονος παρουσιάσις τῆς Ἁγίας ὡς ἀπλῆς λαϊκῆς, ὡς Σοφίας, χωρὶς νὰ ἀναγνωρίζεται ἡ Μοναχικὴ Ἰδιότης τῆς Ὁσίας Γεροντίσσης καὶ χωρὶς καμμία ἀπολύτως ἀναφορὰ στὸ Μοναχικὸ Ὄνομα Αὐτῆς, τ.ἔ. Μυρτιδιώτισσα...

...ἡ Ἁγία Γερόντισσα εἶχε πλήρη συνείδησι καὶ συναίσθησι τῆς Μοναχικῆς ιδιότητός της καὶ τοῦ Μοναχικοῦ ὀνόματός της, ὥστε νὰ ἀπαιτήσῃ νὰ δοθῇ αὐτὸ σὲ παιδιὰ ποὺ θὰ ἐγεννᾶτο μετὰ τὴν πρὸς Κύριον ἐκδημία της...».

* * *

Ἐπειδὴ τὸ θέμα αὐτὸ μᾶς ἔχει ἀπασχολήσει στὴν εἰκονολογικὴ του διάσταση, ἐδῶ καὶ μερικὰ χρόνια (ἀπὸ τότε ποὺ γιὰ πρώτη φορὰ εἶδαμε, με δυσάρεστη, ὁμολογοῦμε, ἐκπληξῆ, σὲ Ἐκθεση Εἰκόνων τὴν «Ἁγία Σοφία»), ὅς μᾶς ἐπιτραπεῖ νὰ καταθέσουμε, γιὰ πρώτη φορὰ, ἓνα σημεῖο εὐαρέσκειας τῆς Ὁσίας γιὰ τὴν Ἱερὰ Εἰκόνα της ὡς Ὁσίας Μυρτιδιωτίσσης, ὅχι ἀσφαλῶς γιὰ τὴν τεχνικὴ της ἀριότητα, ἀλλὰ διότι τὴν παρουσιάζει με Μοναχικὴ ἐνδυμασία καὶ με τὸ Μοναχικὸ της ὄνομα.

Μετὰ ἀπὸ ἐντολὴ ποῦ δεχθήκαμε ἀπὸ τὸν Σεβασμιώτατο Πνευματικὸ μας Πατέρα, Μητροπολίτη Ὠρωποῦ καὶ Φυλῆς κ. Κυπριανό, τὸ 2001 ἀξιοθήκαμε νὰ ἀγιογραφήσουμε τὴν Ὁσία.

Ὁ προβληματισμὸς μας ἦταν ἐντονος γιὰ τὸ πῶς ἔπρεπε νὰ παρουσιάζεται στὴν Εἰκόνα της, ἐφ' ὅσον εἶναι γνωστὸ ἀπὸ τὸν Βίο της ὅτι δὲν φοροῦσε τὰ Μοναχικά της ἐνδύματα, προτιμώντας νὰ συνεχίζει καὶ μετὰ τὴν Κουρά της τὸ ἄθλημα τῆς εὐλογημένης διὰ Χριστὸν Σαλότητος.

Ὑπερίσχυσε ὡστόσο τὸ ὅτι οἱ Ἅγιοι στὶς ἱερές τους Εἰκόνες δὲν πρέπει νὰ ἱστοροῦνται ὅπως ἦσαν («φωτογραφικά»), πρᾶγμα ποῦ γίνε-ται καὶ δὲν εἶναι βεβαίως ἀπορριπταῖο στὴν θρησκευτικὴ ζωγραφικὴ, ἀλλὰ ὅπως θὰ εἶναι («ἐν τῇ αἰωνιότητι»), ἐκφράζοντας ἔτσι ἐναργῶς τὸν ἐσχατολογικὸ χαρακτῆρα τῆς Ὁρθόδοξης Εἰκονολογίας.

Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ ἡ Ὁσία στολίστηκε μὲ

ἰδιαίτερος περιποιημένη Μοναχικὴ ἐνδυ-μασία, ἀπολαμβάνοντας τοιοῦτοτρόπως στὴν Εἰκόνα της ἐκείνο ποῦ ἐκουσίως, μὲ «πλήρη συνείδησι καὶ συναίσθησι» ἐστερήθη, γιὰ τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ, στὴν ἐπίγεια ζωὴ της.

Ἡ Εἰκόνα ἀγιογραφήθηκε σὲ Μετόχι τῆς Μονῆς μας καὶ ὅταν, μὲ τὴν Χάρη τοῦ Θεοῦ, τελείωσε ἡ ἀγιογράφηση μεταφέρθηκε στὴν Μονὴ καὶ παραδόθηκε στὸν Σεβασμιώτατο. Παρατηρήσαμε κάποιον ἐνδοιασμὸ στὴν ἐκ-φρασί του, ὅταν πρωτοαντίκρουσε καὶ ἀσπά-στηκε τὴν Εἰκόνα.

Ἐχοντας ὁ ἴδιος ζήσει ἀπὸ κοντὰ τὴν Ὁσία, διατηροῦσε στὴν μνήμη του τὴν ἀσκη-τικὴ, ἀτημέλητη παρουσία της. Ἡ Εἰκόνα ἔδειχνε κάτι «ἄλλο», ἀσυνήθιστο...

Εὐγενικός καὶ διακριτικός, ὅπως πάντοτε, ὁ Σεβασμιώτατος δὲν βιάστηκε νὰ μιλήσει, νὰ παρατηρήσει, νὰ ἐλέγξει. Ἀπλῶς ἄφησε νὰ διαφανεῖ κάπως ὁ προβλη-ματισμὸς του καὶ ἔδωσε ἐντολὴ νὰ τοποθετηθεῖ τὸ Εἰκόνισμα στὴν Ἁγία Τράπεζα τοῦ Καθολικοῦ τῆς Μονῆς, γιὰ 40 ἡμέρες, σύμφωνα μὲ τὴν ὑπάρχουσα εὐσεβῆ παράδοση.

Τὴν ἄλλη ἡμέρα, μετὰ τὴν θεία Λειτουργία, σήμανε τὸ καμπανάκι. Στὴν ἔκτακτη σύναξη τῆς Ἀδελφότητος ὁ Σεβασμιώτατος, μὲ φανερὸ τὸν ἐνθουσιασμό καὶ τὴν συγκίνηση στὸ πρόσωπό του, ἀνακοίνωσε τί τοῦ εἶχε συμβεῖ ἐκεῖνο τὸ πρωῒνό.

Ὅταν εἰσῆλθε στὸ Ἱερὸ Βῆμα καὶ προσκύνησε τὴν Ἁγία Τράπεζα, πῆρε προσευχόμενος στὰ χέρια του τὴν Εἰκόνα τῆς Ὁσίας γιὰ νὰ τὴν ἀσπαστεῖ.

Ἡ ἴδια ἀμφιβολία ἔκανε τὸν λογισμό του νὰ διστάζει καὶ νὰ ἀπορεῖ, ὅπως μᾶς εἶπε, καὶ νὰ ἐντείνει τὴν προσευχή του γιὰ τὸ θέμα αὐτό.

Τότε μία θαυμάσια οὐράνια εὐωδία ἐξῆλθε ἀπὸ τὴν Εἰκόνα καὶ τὸν περιέβαλε.

Ὁ Σεβασμιώτατος προσεκτικὸς καὶ ταπεινός, ὡς συνήθως, δὲν δέχθηκε, ἀλλὰ καὶ δὲν ἀπέρριψε τὸ σημεῖο, μόνο ἀπόρησε γιὰ τὸ συμβάν.

Παρακολούθησε τὴν θεία Λειτουργία προσευχόμενος, κοινώνησε τὰ Ἄχραντα Μυστήρια καὶ βγαίνοντας ἀπὸ τὸ Ἱερό, πῆγε νὰ ἀσπαστεῖ πάλι τὴν Ὁσία Γερόντισσα.

Ἡ ἴδια εὐωδία, αὐτὴ τὴ φορά πιὸ ἔντονη, τὸν ἀλλοίωσε τὴν «καλὴν ἀλλοίωσιν» καὶ τὸν πληροφόρησε, ὅπως μᾶς εἶπε, γιὰ τὴν εὐαρέσκεια τῆς Ἁγίας Γεροντίσσης γιὰ τὴν Εἰκόνα της, διασκεδάζοντας ὅλους τοὺς λογισμοὺς ἀμφιβολίας ποὺ εἶχε καὶ χαρίζοντάς του τὴν αἴσθησι τῆς παρουσίας καὶ τῆς προστασίας τῆς Ὁσίας...

* * *

Στὴν ἐμπεριστατωμένη Εἰκονολογικὴ Μελέτη τοῦ Καθηγητοῦ Δημ. Ι. Τσελεγγίδη «**Ἡ χαρισματικὴ παρουσία τοῦ πρωτοτύπου στὴν Εἰκόνα του, κατὰ τὴν Εἰκονολογία τῆς Ἐκκλησίας**», μεταξὺ ἄλλων σημαντικῶν, ἀναφέρονται καὶ τὰ ἐξῆς:

«...**Ἡ Ὁρθόδοξη Εἰκονογραφία ἀνταποκρινόμενη στὴ θεολογία τῆς Ἐκκλησίας ἐπιχειρεῖ μὲ τὴν τεχνοτροπία της νὰ αἰσθητοποιήσει τὴν παρουσία τῆς ἄκτιστης θείας Χάρης καὶ ἐνέργειας στὶς Εἰκόνες τῶν θεωμένων μελῶν της. Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸν ἡ Ὁρθόδοξη Εἰκόνα ἀνταποκρίνεται στὴν ἀλήθεια τῶν προσώπων τῆς ἑκκλησίας καὶ τῆς ἑκκλησιαστικῆς ζωῆς ποὺ εἰκονίζει, ἀφοῦ προσπαθεῖ καὶ τὴν ἱστορικότητα τῶν εἰκονιζομένων προσώπων νὰ βεβαιώσει καὶ τὴν ἀδιάσπαστα ἐνωμένη μὲ αὐτὰ θεία Χάρη νὰ ἐκφράσει...**

...Μὲ τὴν εἰκονογράφηση τῶν Ἁγίων, ἡ Ἐκκλησία προβάλλει στοὺς πιστοὺς της τὴν προσωπικὴ ταυτότητα τῶν δοξασμένων μελῶν της... »

* * *

Ἀπὸ τὰ ἀνωτέρω καὶ μὲ σκοπὸ νὰ ἀποτραπεῖ ἡ σύγχυσις ποὺ ἐπικρατεῖ στὸ συγκεκριμένο θέμα, λόγῳ καὶ τῆς εἰκονολογικῆς παραπληροφόρησις, προέκυψε ἡ ἀναγκαιότητα τῆς ἀναφορᾶς αὐτῆς.

Ἡ ἐπιλογή τοῦ ὑπότιτλου: «**Μία μεγάλη εὐθύνη τοῦ Ἁγιογράφου**», προτιμήθηκε γιὰ νὰ γίνῃ κατανοητὸ τὸ πόσο ὀφείλει ὁ Ἁγιογράφος νὰ βασανίζει τὴν κάθε ἐπιλογή του, ἐφ' ὅσον κατὰ τὸν σοφὸ Σολομῶντα, «**ὁξὺθυμος πράσσει μετὰ ἀβουλίας, ἀνὴρ δὲ φρόνιμος πολλὰ ὑποφέρει**» (Παροιμ. 14: 17).

Ὁ ἐρωτηματικός τύπος : *«Ἁγία Σοφία» ἢ Ὁσία Μυρτιδιώτισσα;* ἐπιλέχθηκε συνειδητά, ὥστε νὰ γίνει ἐμφανές ὄχι τὸ ἐλεγκτικό, ἀλλὰ τὸ συναδελφικὸ πνεῦμα, μὲ τὸ ὁποῖο ἐγράφησαν τὰ ἀνωτέρω, ἀπευθυνόμενα μὲ ἀγάπη στοὺς συναδέλφους Ἀγιογράφους, σύμφωνα μὲ τὸ *«δίδου σοφῶ ἀφορμὴν, καὶ σοφώτερος ἔσται· γνώριζε δικαίω, καὶ προσθήσει τοῦ δέχεσθαι»...*

Μον. γ. Γαβριήλ
Ἵπεύθυνος τοῦ Ἀγιογραφείου
τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τῶν Ἁγίων Κυπριανοῦ καὶ Ἰουστίνης
Φυλῆς Ἀττικῆς

Παρακλήσιον πρὸς τιμὴν τῆς Ὁσίας Μυρτιδιώτισσας τῆς Ἀσκητρίας,
στὴν Ἱερὰ Μονή μας. Ἀνηγέρθη κατὰ τὸ ἔτος 2001.